

LBAS

**Sociālās drošības jautājumi,
aktualitātes 2018. gadā**

www.arodbiedribas.lv

IZMAIŅAS SOCIĀLĀS DROŠĪBAS JOMĀ 2018.GADĀ

No 2018.gada 1.janvāra **MINIMĀLĀ DARBA ALGA** pirms nodokļu nomaksas ir **430 EURO MĒNESĪ**.

Minimālā darba alga ir pati zemākā mēneša darba alga, kas visiem darba devējiem obligāti jānodrošina saviem darbiniekiem, ja darbinieks ir nostrādājis **visas mēnesī noteiktās darba stundas** (normālā darba laika stundu skaits mēnesī).

Minimālā stundas tarifa likme (*euro*) = 430 / normālā darba laika stundu skaits mēnesī, tai skaitā svētku dienu stundu skaits, ja darbinieks neveic darbu svētku dienā, kas iekrīt darbiniekam noteiktajā darba dienā.

Normālā darba laika ietvaros tiek noteikts:

- ✓ darba dienu stundu skaits;
- ✓ svētku dienu stundu skaits, kas tiek apmaksāts, ja darbinieks neveic darbu šajās svētku dienās, kas iekrīt darba dienās;
- ✓ stundu skaits pirms svētku dienās, kas tiek apmaksāts un darbinieks neveic darbu šajās pirms svētku dienu stundās.

Piemēram: 2018.gada maijā ir jānostrādā 167 darba stundas, bet jāapmaksā 184 stundas (t.sk. divu svētku dienas, t.i., 1.maijs un 4.maijs jeb 16 stundas un aprēķinātā darba alga ir (184 x 2,3370 = 430 EUR).

Ja darbinieks strādā svētku dienā, kas iekrīt darbiniekam noteiktajā darba dienā, tad papildus apmaksātām normālā darba laika ietvaros noteiktajām stundām, samaksā piemaksu par darbu svētku dienā 100% apmērā no attiecīgā mēneša aprēķinātās minimālās stundas tarifa likmes.

Piemēram: 2018.gada maijā mēneša darba alga ir 184 stundas x 2,3370 (minimālā stundas tarifa likme) = 430 EUR + piemaksa par svētku dienām (16 stundas (svētku dienu stundas) x 2,3370 (minimālā stundas tarifa likme)) = 467,39 EUR.

Virsstundas tiek aprēķinātas pēc mēnesī noteikto nostrādāto darba dienu stundu skaita un nostrādāto vai nenostādāto svētku dienu skaita, pirms svētku dienu stundu skaita, kas iekrīt darba dienās, kopsummas.

Piemēram: 2018.gada jūlijā, ja darbinieks nostrādā mēnesī noteiktās darba dienu stundas (168 stundas) un nostrādā svētku dienas stundas (8 stundas), kas iekrīt darba dienā (168 + 8), tad darbiniekam virsstundas tiek aprēķinātas sākot ar 177 stundu; ja darbinieks nostrādā mēnesī noteiktās darba dienu stundas (168 stundas) un nestrādā svētku dienas stundas (8 stundas), kas iekrīt darba dienā, bet, tā kā svētku dienas stundas ir apmaksātas un iekļaujas normālā darba laika ietvaros, tad tās jāpieskaita neskatoties uz faktisko nostrādāto stundu skaitu (168 stundas), un darbiniekam virsstundas tiek aprēķinātas sākot ar 177 stundu.

Darbiniekiem, kuriem ir noteikta **summētā darba laika uzskaites sistēma** un kuri pārskata periodā, kas ir garāks par vienu mēnesi, nostrādājuši visu normālā darba laika ietvaros noteikto darba laiku (stundas), darba devējs nodrošina, ka aprēķinātās darba algas kopsumma pārskata perioda beigās nav mazāka par 430 EUR, reizinot ar mēnešu skaitu pārskata periodā.

Darbiniekiem, kuriem **noteikts nepilns darba laiks**, minimālo mēneša darba algu nosaka proporcionāli nostrādātajam laikam.

Tabula Nr.1

Minimālās stundas tarifa likmes apmērs darbiniekiem, kuri strādā 5 darba dienu nedēļu un 40 stundas nedēļā pa 2018.gada mēnešiem, EUR (saskaņā ar Darba likuma (DL) 131.panta 1.punktu un 133.panta 1.punktu)									
Mēnesis	Nostrādāto stundu skaits	Apmaksātās atlīdzības attaisnojošu iemeslu dēļ		Kopā apmaksājamo stundu skaits (2 + 3 + 4)	Aprēķinātā minimālā mēneša darba alga (2 x 10)	Aprēķinātā apmaksājama atlīdzība (3 + 4) x 10	Kopā aprēķinātā minimālā mēneša darba alga un apmaksājamā atlīdzība (6 + 7)	Valstī noteiktā minimālā mēneša darba alga	Minimālā stundas tarifa likme (9 / 5)
		svētku dienu stundu skaits (saskaņā ar DL 74.panta pirmās daļas 8.punktu)	pirms svētku dienu stundu skaits (saskaņā ar DL 135.pantu)						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Janvāris	176	8 <i>(1.janvāris)</i>	0	184	411,3120	18,696	430,00	430	2,3370
Februāris	160	0	0	160	430,0000	0	430,00	430	2,6875
Marts	167	8 <i>(30.marts)</i>	1 <i>(29.marts)</i>	176	408,0144	21,9888	430,00	430	2,4432
Aprīlis	159	8 <i>(2.aprīlis)</i>	1 <i>(30.aprīlis)**</i>	168	406,9605	23,0355	430,00	430	2,5595
Maijs	167	16 <i>(1., 4.maijs)</i>	1 <i>(3.maijs)</i>	184	390,2790	39,7290	430,00	430	2,3370
Jūnijs	167	0	1 <i>(22.jūnijs)</i>	168	427,4365	2,5595	430,00	430	2,5595
Jūlijs	168	8 <i>(9.jūlijs)*</i>	0	176	410,4576	19,5456	430,00	430	2,4432
Augusts	184	0	0	184	430,0080	0	430,00	430	2,3370
Septembris	160	0	0	160	430,0000	0	430,00	430	2,6875
Oktobris	184	0	0	184	430,0080	0	430,00	430	2,3370
Novembris	168	8 <i>(19.nov.)*</i>	0	176	410,4576	19,5456	430,00	430	2,4432
Decembris	136	32 <i>(24., 25., 26., 31. decembris)</i>	0	168	348,0920	81,9040	430,00	430	2,5595

Avots: Labklājības ministrijas aprēķini

Tabula Nr.2

Minimālās stundas tarifa likmes apmērs pusaudžiem un darbiniekiem, kuri pakļauti īpašam riskam un kuri strādā 5 darba dienu nedēļu un 35 stundas nedēļā pa 2018.gada mēnešiem, EUR (saskaņā ar Darba likuma (DL) 131.panta 3.punktu, 132.panta otrās daļas 3.punktu un 133.panta 2.punktu)									
Mēnesis	Nostrādāto stundu skaits	Apmaksātās atlīdzības attaisnojošu iemeslu dēļ		Kopā apmaksājamo stundu skaits (2 + 3 + 4)	Aprēķinātā minimālā mēneša darba alga (2 x 10)	Aprēķinātā apmaksājama atlīdzība (3 + 4) x 10	Kopā aprēķinātā minimālā mēneša darba alga un apmaksājamā atlīdzība (6 + 7)	Valstī noteiktā minimālā mēneša darba alga	Minimālā stundas tarifa likme (9 / 5)
		svētku dienu stundu skaits (saskaņā ar DL 74.panta pirmās daļas 8.punktu)	pirms svētku dienu stundu skaits (saskaņā ar DL 135.pantu)						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Janvāris	154	7 <i>(1.janvāris)</i>	0	161	411,3032	18,6956	430,00	430	2,6708
Februāris	140	0	0	140	429,9960	0	430,00	430	3,0714
Marts	146	7 <i>(30.marts)</i>	1 <i>(29.marts)</i>	154	407,6612	22,3376	430,00	430	2,7922
Aprīlis	139	7 <i>(2.aprīlis)</i>	1 <i>(30.aprīlis)**</i>	147	406,6028	23,4016	430,00	430	2,9252
Maijs	146	14 <i>(1., 4.maijs)</i>	1 <i>(3.maijs)</i>	161	389,9368	40,0620	430,00	430	2,6708
Jūnijs	146	0	1 <i>(22.jūnijs)</i>	147	427,0792	2,9252	430,00	430	2,9252

Jūlijs	147	7 (9.jūlijs)*	0	154	410,4534	19,5454	430,00	430	2,7922
Augusts	161	0	0	161	429,9988	0	430,00	430	2,6708
Septembris	140	0	0	140	429,9960	0	430,00	430	3,0714
Oktobris	161	0	0	161	429,9988	0	430,00	430	2,6708
Novembris	147	7 (19.nov.)*	0	154	410,4534	19,5454	430,00	430	2,7922
Decembris	119	28 (24.,25.,26.,31. decembris)	0	147	348,0988	81,9056	430,00	430	2,9252

Avots: Labklājības ministrijas aprēķini

* - Saskaņā ar likuma „Par svētku, atceres un atzīmējamām dienām” 1.pantu 18.novembris, kas iekrīt svētdienā, tiek pārņemts uz nākamo darbdienu – 19.brīvdiena, Vispārējo latviešu Dziesmu un deju svētku noslēguma diena 8.jūlijs, kas iekrīt svētdienā, tiek pārņemts uz nākamo darbdienu – 9.jūliju un ir brīvdiena.

** - Saskaņā ar MK 2017.gada 25.apriļa rīkojumu Nr.211 „Par darbdienas pārceļšanu 2018.gadā” 30.aprīlis tiek pārņemts uz 21.aprīli un tā ir pirms svētku diena

Ar **2018.gada 1.janvāri** ir stājušās spēkā būtiskas izmaiņas darbaspēka nodokļu jomā.

1. Tiks piemērota diferencēta iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes dažādiem ienākumu līmeņiem – zemākā likme 20% tiks piemērota ienākumiem līdz 20 004 euro gadā. Ienākumiem no 20 004 līdz 50 000 euro gadā tiks piemērota 23% likme, savukārt ienākumiem virs 55 000 būs 31.4% likme (solidaritātes nodoklis).
2. Palielināts maksimālais diferencētais neapliekamais minimums līdz 200 euro (2017.gadā tie bija 115 euro). Neapliekamais minimums tiek piemērots algas izmaksas brīdī un tas attiecas uz darba algu līdz 1000 euro mēnesī. Darba algai virs 1000 euro mēnesī neapliekamo minimumu nepiemēro. Neapliekamais minimums pilnā apmērā tiks piemērots algas izmaksas brīdī!

Maksātāja gada diferencēto neapliekamo minimumu aprēķina saskaņā ar formulu¹, kuru nosaka Ministru kabinets un kurā ņem vērā **visus** nodokļa maksātāja gada apliekamos ienākumus. Pieaudzis ir maksimālais gada neapliekamais minimums un 2018.gadā tas ir 2400 euro (200 euro mēnesī). Attiecīgi ir pieaudzis gada apliekamā ienākuma apmērs, līdz kuram piemēro maksimālo gada neapliekamo minimumu, un gada apliekamā ienākuma apmērs, virs kura piemēro tikai minimālo gada neapliekamo minimumu. Neapliekamo minimumu piemēros tas darba devējs, pie kura iesniegta algas nodokļa grāmatiņa, Valsts ieņēmumu dienesta prognozētā neapliekamā minimuma apmērā.

Nākamajos gados palielināsies maksimālais gada neapliekamais minimums:

2019.gadā – 2760 euro (230 euro mēnesī),

no 2020.gada – 3000 euro (250 euro mēnesī).

2018.gadā – gada apliekamā ienākuma apmērs, līdz kuram piemēro **maksimālo** gada neapliekamo minimumu ir 5280 euro. Savukārt gada apliekamā ienākuma apmērs, virs kura nepiemēro gada neapliekamo minimumu 2018.gadā ir 12 000 euro, t.i., ienākumiem virs 12 000 euro gadā neapliekamo minimumu nepiemēro. Nākamajos gados gada apliekamā ienākuma apmērs, virs kura nepiemēro gada neapliekamo minimumu, palielināsies:

2019.gadā – 13 200 euro,

no 2020.gada – 14 400 euro.

Ar **2018.gada 1.janvāri** ir pieaudzis **atvieglojums par apgādājamo personu** un tas ir **200 euro** mēnesī par katru apgādājamo (2017.gadā tas bija 175 euro). Nodokļa atvieglojums attiecas tikai uz nepilngadīgu bērnu un uz bērnu, kamēr viņš turpina vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iegūšanu, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai, aizbildnībā vai aizgādībā esošām personām, kā arī personām (laulāto, vecākiem, vecvecākiem, bērniem, kas sasnieguši 18 gadu vecumu), ja minētās personas nestrādā, tām saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir noteikta invaliditāte, kā arī tās nesaņem ar nodokli apliekamus ienākumus vai valsts pensiju.

¹ - 2017. gada 4. decembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 676 “Noteikumi par neapliekamā minimuma un nodokļa atvieglojuma apmēru iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanai”

Ar **2018.gada 1.janvāri** ir palielināts arī iedzīvotāju ienākuma nodokļa **neapliekamais minimums pensijas saņēmējiem – 250 euro mēnesī (3 000 euro gadā)**. Gada nepaliekamais minimums pensijas saņēmējiem pakāpeniski pieaugs – 2019.gadā tas būs jau **3240 euro** (270 euro mēnesī) un 2020.gadā – **3600 euro** (300 euro mēnesī). Turklāt samazināsies iedzīvotāju ienākuma nodoklis – no 23% uz 20% gada apliekamajam ienākumam līdz 20 004 euro gadā (1667 euro mēnesī). Tas nozīmē, ka ienākumiem (pensija) virs 250 euro 2018.gadā tiks ieturēts iedzīvotāju ienākuma nodoklis 20% apmērā līdzšinējo 23% vietā. Rezultātā izmaksātā pensija 2018.gadā būs lielāka.

2017.gadā stājās spēkā būtiskas arodbiedrību ierosinātas izmaiņas likumā „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” attiecībā uz darba devēja apmaksātajiem **darba koplīgumā** noteiktajiem darbinieka ēdināšanas izdevumiem – šiem maksājumiem netiek piemērots algas nodoklis, ja netiek pārsniegti **480 euro gadā** (vidēji 40 euro mēnesī) un darba devējs izpilda šādus nosacījumus:

- darba devēja apmaksātie darba koplīgumā noteiktie visu darbinieku ēdināšanas izdevumi nepārsniedz **piecus procentus** no darba devēja gada kopējā bruto algu fonda;
- darba devējs nodarbina vismaz **sešus darbiniekus**;
- darba devējam nav nodokļu (nodevu) parādu (tai skaitā valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu parādu), kas kopsummā pārsniedz 150 euro;
- darba devējs pēdējo divu taksācijas gadu laikā nav atzīts par vainīgu tādos pārkāpumos kā nelikumīga valstu pilsoņu vai pavalstnieku nodarbināšana, kuri nav Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņi vai pavalstnieki, personas nodarbināšana bez rakstveidā noslēgta darba līguma, darbā notikuša nelaimes gadījuma neizmeklēšana atbilstoši normatīvo aktu prasībām vai slēpšana, ja šā nelaimes gadījuma rezultātā nodarbinātajam radušies smagi veselības traucējumi vai iestājusies nāve
- darba devējs ir veicis saimniecisko darbību vismaz vienu pilnu kalendāra gadu;
- darba devējam nav pasludināts maksātnespējas process, nav apturēta tā saimnieciskā darbība vai tas netiek likvidēts.

Nodokļa atbrīvojumu nepiemēro, ja darba devējs ir valsts, pašvaldības, publiskas personas vai publiski privātā kapitālsabiedrība.

Ar **2018.gada 1.janvāri** ir stājušās spēkā būtiskas izmaiņas **attiecībā uz attaisnotajiem izdevumiem** par izglītību, ārstniecības pakalpojumiem, veselības apdrošināšanas prēmiju maksājumiem un ziedojumiem. Attaisnoto izdevumu summa 2018.gadā nedrīkst pārsniegt **600 euro** (2017.gadā – 215 euro). Pie tam attaisnotie izdevumi 2018.gadā nedrīkst pārsniegt arī 50% no gada ar nodokli apliekamā ienākuma lieluma (šis ierobežojums sākot ar 2018.gadu attiecas arī uz zobārstniecības un plānveida operāciju izdevumiem). No šādas summas (600 euro), iesniedzot deklarāciju, kā pārmaksāto nodokli varēs atgūt 20% vai 23% (iedzīvotāju ienākuma nodoklis). Lai saņemtu iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārmaksu par attaisnotajiem izdevumiem 2017.gadā, 2018.gadā vēl tiks piemērota līdzšinējā kārtība.

!! Saskaņā ar likumu “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” attaisnotie izdevumi, kuri netiek aplikti ar iedzīvotāju ienākuma nodokli, ir arī privātajos pensiju fondos izdarītās iemaksas, dzīvības apdrošināšanas prēmiju maksājumi. Taču sākot ar 2018.gadu nodokļu atvieglojumu par uzkrājošo dzīvības apdrošināšanu varēs saņemt tikai tad, ja līgums par to būs noslēgts uz desmit gadiem līdz šim noteikto piecu gadu vietā. Savukārt attaisnotajiem izdevumiem par iemaksām privātajos pensiju fondos un apdrošināšanas prēmiju maksājumiem būs šādu ierobežojumi: 10% no maksātāja gada apliekamā ienākuma, bet ne vairāk kā 4000 euro gadā.

Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.336, attaisnotie izdevumi ārstniecībai un izglītībai ir šādi:

- 1) izglītības izdevumi;
 - par augstākās izglītības un visu pakāpju profesionālās izglītības iegūšanu, kā arī par specialitātes (profesijas, amata, aroda) iegūšanu valsts akreditētās Latvijas izglītības iestādēs, kā arī Eiropas Savienības dalībvalstu un Eiropas Ekonomikas zonas valstu mācību iestādēs vai valsts akreditētās izglītības programmas apgūšanu;
 - par apmācību darbā, profesijā, amatā vai arodā nepieciešamo iemaņu iegūšanai un uzlabošanai;
 - par profesionālās sagatavotības līmeņa paaugstināšanu (izdevumi par jebkurām mācībām, kas paplašina fiziskās personas profesionālās zināšanas);
 - par interešu izglītības programmu ([Izglītības likuma](#) izpratnē) apgūšanu bērniem līdz 18 gadu vecumam;

- 2) izdevumi par medicīnas un ārstniecisko pakalpojumu izmantošanu un veselības apdrošināšanas prēmijas maksājumi.

Valsts ieņēmumu dienests (VID) paskaidro: attaisnotos izdevumos par interešu izglītības apgūšanu bērniem līdz 18 gadu vecumam būs iekļaujami veiktie maksājumi par tādu pulciņu apmeklējumu, kurus būs nodrošinājusi izglītības iestāde vai citas juridiskās un fiziskās personas, kuras nav reģistrētas Izglītības iestāžu reģistrā, bet pašvaldībā ir saņēmušas attiecīgas licences. Nodokļu pārmaksu 23% apmērā varēs atgūt 2018. gadā, iesniedzot Valsts ieņēmumu dienestā gada ienākumu deklarāciju par 2017. gadu. **2018.gadā** var pieprasīt pārmaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli par 2017., 2016. un 2015.gadu. Deklarāciju var iesniegt sākot ar **1.martu**.

Nodokļa maksātājam, lai **apliecinātu savus un savu ģimenes locekļu izdevumus par specialitātes un izglītības iegūšanu** un atgūtu pārmaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju par 2017.gadu, deklarācijai nav jāpievieno maksājuma dokumentu (čeku, maksājuma uzdevumu) kopijas, kas apliecina minēto izdevumu rašanos. Jau 2016.gadā tika ieviesta elektroniska informācijas apmaiņa starp vispārējām, profesionālajām, augstākajām vai speciālajām izglītības iestādēm un Valsts ieņēmumu dienestu. Vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iestādes nosūta Valsts ieņēmumu dienestam elektroniski informāciju par izglītojamā mācībām (samaksāto summu, kā arī fiziskās personas kodu vai juridiskās personas reģistrācijas numuru, kura veikusi maksājumu par mācībām) vienreiz gadā līdz pēctaksācijas gada 1.februārim (šogad līdz 2018.gada 1.februārim par 2017.gadu). Savukārt Valsts ieņēmumu dienests iekļauj saņemto informāciju Elektroniskās deklarēšanas sistēmā gada ienākumu deklarācijas sagatavē.

! Gada ienākumu deklarāciju var iesniegt jebkura fiziska persona, kura 2017.gadā ir bijusi nodarbināta un maksājusi iedzīvotāju ienākuma nodokli.

Strādājošais pensionārs var izmantot tiesības iekļaut gada deklarācijā attaisnotos izdevumus par izglītību un medicīniskajiem pakalpojumiem, zobārstniecības pakalpojumiem, plānveida operācijām un citiem pakalpojumiem. Ja pensionārs saņem tikai pensiju, attaisnotos izdevumus par izglītību, ārstniecības pakalpojumiem savā deklarācijā var iekļaut kāds no strādājošiem maksātāja ģimenes locekļiem (bet ne vairāk kā 600 euro par katru ģimenes locekli).

Ar 2018.gadu ir palielināts sociālās apdrošināšanas iemaksu objekta **maksimālais apmērs** sociāli apdrošinātiem cilvēkiem un tas ir **55 000 euro** gadā. Summa, kas pārsniedz obligāto iemaksu objekta maksimālo apmēru (55 000 gadā), ir solidaritātes nodokļa objekts un no šī objekta veiktās obligātās iemaksas tiek novirzītas solidaritātes nodoklim. Tas nozīmē, ka valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas ir jāveic arī no ienākumiem virs 55 000 gadā. No sociālās apdrošināšanas iemaksām (solidaritātes nodoklis) virs 55 000 euro gadā tiek veiktas iemaksas vienīgi pensiju apdrošināšanai un veselības aprūpes pakalpojumu finansēšanai. Iepriekš samaksātais solidaritātes nodoklis netika ņemts vērā, nosakot sociālās apdrošināšanas pakalpojuma apmēru.

Ar **2018.gada 1.janvāri** ir palielināta **valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksu (VSAOI) likme**, kas strādājošajiem vispārējā gadījumā ir **35,09%** (iepriekš 34,09%) apmērā no darba ienākumiem, no kuriem **24,09% veiks darba devējs** un **11,00% - darba ņēmējs**. Ar 2018.gadu ir mainījies valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes sadalījums pa sociālās apdrošināšanas veidiem, kā arī klāt ir nācis jauns apdrošināšanas veids – 1% no sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām tiks novirzītas veselības aprūpes pakalpojumu finansēšanai. Turklāt valsts finansēti medicīnas pakalpojumi ar 2019.gadu būs pieejami tikai sociāli apdrošinātām personām un iemaksu veicējiem, t.i., tiem darba ņēmējiem, kuri pēdējo divu gadu laikā ir maksājuši darba nodokļus (valsts apmaksātus pakalpojumus pilnā apmērā varēs saņemt vairākas iedzīvotāju grupas, t.i., valsts apdrošinās bērnus vecumā līdz 18 gadiem, bāreņus un bez vecāku gādības palikušus bērnus līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai, skolēnus un studentus, personas ar I un II grupas invaliditāti, bezdarbniekus, kuri reģistrējušies Nodarbinātības valsts aģentūrā, pensionārus un izdienas pensiju saņēmējus, personas, kuras kopj bērnu invalīdu, kuras saņem bērna kopšanas vai vecāku pabalstu un vairākas citas grupas). Neatkarīgi no sociālo iemaksu veikšanas, ikvienam būs pieejams valsts apmaksātas medicīniskās palīdzības minimums (neatliekamā medicīniskā palīdzība, dzemdību palīdzība, ģimenes ārsta pakalpojumi, tādu slimību ārstniecība, kurām ir nozīmīga ietekme uz sabiedrības veselības rādītājiem vai kuras apdraud sabiedrības veselību (tai skaitā psihiskas slimības, tuberkuloze), kā arī šo slimību ambulatorajai ārstēšanai paredzētās zāles un medicīniskās ierīces).

Tiesības saņemt valsts finansētus medicīnas pakalpojumus pilnā apmērā būs arī tiem, kuri būs brīvprātīgi veikuši sociālās apdrošināšanas iemaksas. 2018.gadā tas ir 1% no minimālās algas jeb 4,3 euro mēnesī. 2019.gadā

brīvprātīgās veselības apdrošināšanas iemaksas paredzētas 3% apmērā no minimālās mēneša darba algas (13 euro mēnesī), 2020.gadā – 5% (21 euro mēnesī).

Ja darba ņēmējs tiek apdrošināts visiem sociālās apdrošināšanas veidiem, obligāto iemaksu likmes (**35,09%**) sadalījums pa sociālās apdrošināšanas veidiem ir šāds²:

- 1) valsts pensiju apdrošināšanai (turpmāk – pensiju apdrošināšana) – 24,50 %;
- 2) sociālajai apdrošināšanai bezdarba gadījumam – 1,84 %;
- 3) sociālajai apdrošināšanai pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām (turpmāk – darba negadījumu apdrošināšana) – 0,53 %;
- 4) invaliditātes apdrošināšanai – 2,23 %;
- 5) maternitātes un slimības apdrošināšanai – 3,65 %;
- 6) vecāku apdrošināšanai – 1,34 %.

Savukārt darba ņēmējiem, kuri ir sasnieguši pensijas vecumu, vai kuriem ir piešķirta valsts vecuma pensija (tai skaitā priekšlaicīgi) 2018.gadā likme ir augstāka un tā ir **30,87 %** (2017.gadā – 29,73 %), kur darba devējs maksā 21,31 % un darba ņēmējs – 9,56 % (2017. gadā – 20,57 % un 9,16 %).

Tiem darba ņēmējiem, kuri saņem izdienas pensijas vai cilvēkiem ar invaliditāti – valsts speciālās pensijas saņēmējiem, 2018.gadā iemaksu likme ir **32,64 %** (2017.gadā – 31,57%), kur darba devējs maksā 22,52 %, bet darba ņēmējs - 10,12 % (2017. gadā – 21,85 % un 9,72 %)

Obligātā sociālo iemaksu likme pašnodarbinātajam 2018.gadā noteikta **32,15 %** apmērā no obligāto iemaksu objekta (2017.gadā – 31,13 %). Sākot ar **2018.gada 1.janvāri** ir stājušās spēkā būtiskas izmaiņas attiecībā uz pašnodarbinātajiem. Tiem pašnodarbinātajiem, kuru ienākums mēnesī būs mazāks par minimālo algu, būs jāveic obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksas 5% apmērā pensiju apdrošināšanai (līdz šim 0%). Savukārt tiem, kuru ienākumi sasniedz un pārsniedz minimālo algu, iemaksas tāpat kā līdz šim būs jāveic no brīvi izraudzītas summas (vismaz no minimālās algas). Taču no starpības starp ienākumiem un paša izraudzīto summu būs jāveic iemaksas 5% apmērā pensiju apdrošināšanai.

Sākot ar **2018.gada 1.janvāri** ir veiktas arī izmaiņas attiecībā uz autoratlīdzību saņēmējiem. Turpmāk, tam, kurš izmaksā autoratlīdzību, par autoratlīdzības saņēmēju būs jāveic iemaksas 5% apmērā pensiju apdrošināšanai. Tas neattieksies uz tiem, kuri saņem vecuma pensiju, kam noteikta I un II grupas invaliditāte un citām iedzīvotāju grupām. Tajos gadījumos, kad autoratlīdzības saņēmējs vienlaikus ir darba ņēmējs un saņem vismaz minimālo algu, tad iemaksas nav jāveic. Taču, ja autoratlīdzības saņēmējam kā darba ņēmējam alga ir mazāka par minimālo algu, tad iemaksas ir jāveic kā pašnodarbinātajam.

Savukārt cilvēkiem, kuri pensiju apdrošināšanai pievienojušies brīvprātīgi, iemaksu likme 2018.gadā ir **24,50 %** (2017. gadā – 24,54 %).

Tabula Nr.3

Obligāto iemaksu likme atsevišķām maksātāju kategorijām 2017.gadā

Darba ņēmēji, kas apdrošināti visiem sociālās apdrošināšanas veidiem	35,09%
Darba ņēmēji, kuri sasnieguši pensijas vecumu	30,87%
Darba ņēmēji, kuri ir izdienas pensijas saņēmēji vai invalīdi- valsts speciālās pensijas saņēmēji	32,64%
Darba ņēmēji, kas tiek nodarbināti brīvības atņemšanas soda izciešanas laikā	29,57%
Darba ņēmēji, kuri sasnieguši pensijas vecumu, un tiek nodarbināti brīvības atņemšanas soda izciešanas laikā	25,50%
Pašnodarbinātie	32,15%
Pašnodarbinātie, kuri sasnieguši pensijas vecumu	30,34%
Namīpašnieki, zemes iznomātāji	27,27%
Ārvalstu darba ņēmēji pie darba devēja - ārvalstnieka	32,72%

Ar **2018.gada 1.janvāri**, palielinoties minimālajai algai un sociālās apdrošināšanas nodokļa likmei, attiecīgi ir palielinājies fiksētais maksājums, ko jaunuzņēmums veic par darba ņēmēju. Saskaņā ar likumu „Jaunuzņēmumu

² 2017. gada 19. decembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 786 “Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes sadalījumu pa valsts sociālās apdrošināšanas veidiem”

darbības atbalsta likums”, jaunuzņēmumam ir tiesības pieteikties fiksēta maksājuma veikšanai par darba ņēmēju no divu Ministru kabineta noteikto minimālo mēneša darba algu apmēra, piemērojot obligāto iemaksu likmi 35,09%. 2018.gadā šī summa ir 301,78 euro. Ja jaunuzņēmums par darba ņēmēju veic fiksēto maksājumu, tad darba ņēmējs ar darba devēja starpniecību veic papildu obligātās iemaksas valsts pensiju apdrošināšanai vai iemaksas privātajā brīvprātīgajā pensiju shēmā (10% apmērā no bruto ienākuma un fiksētā maksājuma objekta starpības).

Sākot ar **2018. gadu** uzturlīdzekļu saņemšanas regulējumā ir notikušas vairākas izmaiņas:

- no **1.janvāra** ir palielinājies **minimālais uzturlīdzekļu apmērs** saistībā ar minimālās mēnešalgas palielināšanos, kuru katram vecākam neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa ir pienākums nodrošināt katram savam bērnam
 - 25% apmērā no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas katram bērnam no viņa dzimšanas līdz 7 gadu vecumam (**107,5 euro** mēnesī) (iepriekš **95 euro** mēnesī);
 - 30% apmērā no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas katram bērnam no 7 gadu vecuma līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai (**129 euro** mēnesī) (iepriekš **114 euro** mēnesī).
- attiecībā uz uzturlīdzekļiem, kurus izmaksā no Uzturlīdzekļu garantiju fonda, ja bērna vecāks nenodrošina minimālo uzturlīdzekļu apmēru un nepilda tiesas nolēmumu vai vienošanos par periodiskiem uzturlīdzekļu maksājumiem, **2018.gadā** izmaksā 23% apmērā no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas katram bērnam no piedzimšanas līdz 7 gadu vecuma sasniegšanai (**98,90 euro**), bet ne vairāk par tiesas nolēmumā vai vienošanās par uzturlīdzekļiem noteikto. Savukārt katram bērnam no 7 gadu vecuma līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai, kā arī pilngadīgai personai līdz 21 gada vecuma sasniegšanai, ja tā turpina pamatizglītību, vidējo izglītību, arodizglītību vai speciālo izglītību Latvijā izmaksā 27,5% apmērā no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas katram bērnam no 7 gadu vecuma (**118,25 euro**). 2019.gadā paredzēts uzturlīdzekļu apmēra pieaugums. **Sākot ar 2020. gadu**, uzturlīdzekļi no fonda tiks izmaksāti Ministru kabineta noteiktajā apmērā, proti, 25% vai 30% apmērā no valstī noteiktās minimālās mēneša algas atkarībā no bērna vecuma.

!!! Sākot ar **2018. gada 1. janvāri** darbnespējas lapas (slimības lapas) tiek atvērtas, pagarinātas un noslēgtas tikai **elektroniski**. Darba devējs saņem informāciju par darba ņēmēja noslēgto slimības lapu Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskajā deklarēšanās sistēmā (EDS). Pacientam darbnespējas lapa vairs nav jāiesniedz darba devējam. Elektroniski E-veselības sistēmā šogad tiks izsniegtas arī receptes zāļu iegādei. Cilvēkam, kuram zāles būs izrakstītas, ar savu pasi vai ID karti būs jānododas uz jebkuru aptieku un uzrādot dokumentu, farmaceits izsniegs zāles un reģistrēs to saņēmēju. Zāles varēs izņemt arī kāds cits, tādā gadījumā būs jānosauc e-receptes numurs, pacienta vārds un uzvārds un jāuzrāda dokumenti.

Sākot ar **2018.gada 1.janvāri** mainās slimības pabalsta aprēķins. Turpmāk saņemt Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras izmaksātu slimības pabalstu varēs tad, ja sociālās apdrošināšanas iemaksas būs veiktas vismaz 3 mēnešus pēdējo 6 mēnešu laikā vai 6 mēnešus pēdējos 24 mēnešos. Šāds periods neattieksies uz A darbnespējas lapām un uz tiem gadījumiem, kad pabalstu izmaksā cilvēkam, kurš kopj slimu bērnu līdz 14 gadu vecumam. **Slimības un maternitātes pabalsta piešķiršanai** Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā ir jāiesniedz tikai **iesniegums** pabalsta piešķiršanai, visērtāk to var izdarīt, aizpildot e-iesniegumu portālā www.latvija.lv.

!! Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra atgādina, ka nodarbinātajam nav tiesību vienlaikus saņemt slimības vai maternitātes pabalstu un darba ienākumus. Tāpēc, nosakot tiesības uz slimības pabalstu, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra pārbaudīs, vai pabalsta pieprasītājam darba nespējas periodā nav reģistrēti darba ienākumi, lai nerastos pabalsta pārākums. Šo informāciju Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra saņem no Valsts ieņēmumu dienesta.

Pieprasot paternitātes pabalstu, bērna tēvam nav jāiesniedz darba devēja rakstisks apliecinājums par atrašanos atvaļinājumā sakarā ar bērna piedzimšanu. Paternitātes pabalsta piešķiršanai bērna tēvam jāiesniedz tikai iesniegums. Informāciju par atrašanos atvaļinājumā Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra saņem no Valsts ieņēmumu dienesta. Savukārt darba devējam ir pienākums iesniegt Valsts ieņēmumu dienestā ziņas par bērna tēvam sakarā ar bērna piedzimšanu piešķirtā atvaļinājuma sākuma datumu un datumu, ar kuru bērna tēvs atsāk darbu pēc atvaļinājuma.

Vecāku pabalsta saņēmējam, kurš atsāk strādāt, pārtraucot bērna kopšanas atvaļinājumu, vai atsāk gūt ienākumus kā pašnodarbinātais, pabalstu izmaksā 30% apmērā no piešķirtās pabalsta summas. Sākot ar **2018. gada 1. janvāri** vecāku pabalstu 30 % apmērā no piešķirtā pabalsta apmēra izmaksā par visu kalendāro mēnesi, kurā vecāku pabalsta saņēmējam ir ienākumi kā darba ņēmējam vai pašnodarbinātajam (piemēram, ja Ilze

noslēdz īslaicīgu darba līgumu ar citu darba devēju par periodu 15.janvāris – 14.februāris, tad vecāku pabalstu 30% apmērā Ilzei izmaksās par periodu 1.janvāris – 28.februāris).

Sākot ar **2018.gada 1.janvāri** aprēķinot valsts pabalstu, ņems vērā visus pabalsta saņēmēja bērnus, t.i., par pirmo bērnu pabalsts būs 11,38 euro, par otro bērnu – 22,76 euro, par trešo bērnu – 34,14 euro, bet par ceturto un nākamajiem bērniem – 50,07 euro. Pie tam sākot ar 2018.gadu pabalstu maksās līdz bērna 20 gadiem (iepriekš – līdz 19 gadiem). Ģimenes valsts pabalstu turpinās maksāt arī tad, ja bērns pēc 15 gadu vecuma sasniegšanas turpinās mācīties vispārējās vai profesionālās izglītības iestādē un saņems stipendiju.

Sākot ar **2018. gada 1. martu** ģimenes valsts pabalsta saņēmējam par divu un vairāku bērnu no viena līdz 20 gadu vecumam audzināšanu, par kuriem ir piešķirts ģimenes valsts pabalsts, valsts piešķirs piemaksu (VSAA aprēķina piemaksas apmēru par periodu no 2018. gada 1. marta un izmaksā to ne vēlāk kā līdz 2018. gada 30. aprīlim):

par **2 bērniem** - 10 eiro mēnesī,

par **3 bērniem** - 66 eiro mēnesī,

par katru nākamo bērnu piemaksas apmērs ir par 50 eiro mēnesī lielāks nekā par iepriekšējo bērnu skaitu ģimenē:

par **4 bērniem** - 116 eiro mēnesī,

par **5 bērniem** - 166 eiro mēnesī.

2018.gadā ir palielināts atbalsts audžuģimenei bērnu uzturam – bērnam līdz 6 gadu vecumam pabalsts būs 215 euro (2017.gadā – 95 euro), bet bērnam vecumā no 7 līdz 17 gadiem – 258 euro (2017.gadā – 114 euro). Lielāks atbalsts ir paredzēts arī audžuģimenei par pienākumu pildīšanu. Par vienu bērnu audžuģimenei atlīdzība mēnesī būs 171 euro, par diviem bērniem – 222,30 euro, par trim un vairāk bērniem – 273,60 euro (līdz šim 113,83 euro neatkarīgi no bērnu skaita audžuģimenē). Pie tam par tiem audžuvecākiem, kuri neestrādā un nav sociāli apdrošināti, valsts veiks sociālās apdrošināšanas iemaksas pensiju un invaliditātes apdrošināšanai, kā arī apdrošināšanai pret bezdarbu.

2018.gadā ir palielināta arī atlīdzība par adoptējamā bērna aprūpi. Sociāli apdrošinātam cilvēkam atlīdzības apmērs būs 70% no valstī noteiktās vidējās apdrošināšanas iemaksu algas par adoptēto bērnu līdz 7 gadu vecumam. Pārējiem atlīdzību maksās līdzšinējā apmērā – 171 euro. Gadījumos, kad adoptētāja aprūpē būs vairāki bērni, par katru nākamo bērnu maksās 171 euro.

2018.gadā turpina darboties Latvijas Goda ģimenes apliecības „3+ Ģimenes karte”. Šīs kartes piešķir, ja ģimenē ir trīs vai vairāk bērnu līdz 18 gadu vecumam vai līdz 24 gadu vecumam, ja bērns mācās. Tās mērķis ir veicināt daudz bērnu ģimeņu labklājību, sniedzot atvieglojumus dažādu pakalpojumu saņemšanā daudz bērnu ģimenei. Iesniegumu par kartes piešķiršanu var iesniegt elektroniski, portāla www.godagimene.lv sadaļā „Piesakies kartei”, kā arī personīgi Sabiedrības integrācijas fondā, Aspazijas bulvārī 24, 3.stāvā, Rīgā, uzrādot personu apliecinošu dokumentu.

Turpinās **atbalsts norēķiniem par elektrību** un 2018. gadā to var saņemt:

- ✓ daudz bērnu ģimenes, kurās ir trīs un vairāk bērni vai aizbilstamie vecumā līdz 18 gadiem, kā arī vecumā no 18 līdz 24 gadiem, ja viņi mācās;
- ✓ personas ar 1. grupas invaliditāti;
- ✓ ģimenes, kuru aprūpē ir bērns invalīds vecumā līdz 18 gadiem;
- ✓ trūcīgas un maznodrošinātas personas.

Atbalsts sniedz iespēju katru mēnesi **pirmās 100** (personām ar 1. grupas invaliditāti, ģimenēm ar bērnu invalīdu vai trūcīgām un maznodrošinātām personām) vai **300** (daudz bērnu ģimenēm) mēnesī patērētās kilovatstundas, kā arī sadales sistēmas pakalpojumus, obligātā iepirkuma un jaudas komponentes apmaksāt par zemāku cenu. Elektroenerģijas cena ar piemēroto atbalstu ir **0,03758 EUR/kWh (bez PVN)**. Lai saņemtu atbalstu, ir jāaizpilda pieteikums AS Latveņgo. Trūcīgām un maznodrošinātām personām atbalstam nav jāpiesakās – nepieciešamos datus sniegs Jūsu pašvaldības sociālais dienests un atbalsts tiks piešķirts automātiski nākamajā mēnesī pēc trūcīgas vai maznodrošinātas personas statusa saņemšanas. 1. grupas invalīdi un ģimenes ar bērnu invalīdu atbalstu saņems no mēneša, kurā iesniegts pieteikums atbalsta saņemšanai, neatkarīgi no pieteikšanās datuma. Savukārt daudz bērnu ģimenēm, kuras vēlas saņemt atbalstu no mēneša 1. datuma, pieteikums ir jāiesniedz līdz attiecīgā mēneša 19. datumam. Ja atbalsta saņemšanai pieteiksieties pēc 19. datuma, tad atbalsts tiks piešķirts no nākamā mēneša 1. datuma. Piešķirtais atbalsts būs spēkā līdz 2018. gada beigām.

PABALSTU VEIDI UN APMĒRI

Tabula Nr.3

Valsts sociālie pabalsti³

Veids	Piešķiršanas nosacījumi	Apmērs 2018.gadā
Bērna piedzimšanas pabalsts	Vienreizējs pabalsts sakarā ar bērna piedzimšanu vai bērna vecumā līdz gadam paņemšanu aizbildnībā.	421,17 euro par katru bērnu Piešķir no bērna 8.dzīvības dienas. Var pieprasīt 6 mēnešu laikā no bērna astotās dzīvības dienas (tiesību rašanās dienas) vai aizbildnības nodibināšanas dienas, ja bērns ņemts aizbildniecībā līdz viena gada vecumam
Bērna kopšanas pabalsts	Pabalstu piešķir personai (nodarbinātai vai nenodarbinātai), kura kopj bērnu līdz divu gadu vecumam.	171 euro mēnesī par bērna kopšanu līdz 1,5 gadam. 42,69 euro mēnesī par bērna kopšanu no 1,5 līdz 2 gadiem. Piemaksa par dvīņu vai vairāku vienās dzemdībās dzimušu bērnu kopšanu līdz 1,5 gadam – 171 euro mēnesī par katru nākamo bērnu; no 1,5 līdz 2 gadiem – 42,69 euro par katru nākamo bērnu. Par viena un tā paša bērna kopšanu vienlaikus ir tiesības saņemt vecāku pabalstu un bērna kopšanas pabalstu sociāli apdrošinātai personai (ja nav piešķirts maternitātes pabalsts).
Ģimenes valsts pabalsts	Regulāri izmaksājams pabalsts no bērna viena gada līdz 15 gadu vecumam vai līdz 20 gadu vecumam , ja bērns pēc 15 gadu vecuma sasniegšanas turpina mācības vidējās vai profesionālās izglītības iestādē.	Par pirmo bērnu - 11,38 euro mēnesī, par otro bērnu ģimenē pabalsts būs 22,76 euro jeb 2 reizes lielāks, par trešo bērnu un nākamajiem bērniem – 34,14 euro jeb 3 reizes lielāks nekā par pirmo bērnu ģimenē, par ceturto un nākamajiem 50,07 euro (4,4 reizes lielāks). No bērna 1 gada vecuma līdz 15 gadiem. Ir tiesības saņemt līdz 20 gadiem, ja turpina mācīties vispārējās izglītības vai profesionālās izglītības iestādē un nesaņem stipendiju, un ja jauniešis/te nav stājies laulībā.
Piemaksa pie ģimenes valsts pabalsta par divu vai vairāk bērnu audzināšanu (no 01.03.2018)	Par divu un vairāk bērnu no viena līdz 20 gadu vecumam audzināšanu, par kuriem ir piešķirts un tiek izmaksāts ģimenes valsts pabalsts	Par diviem bērniem – 10 euro, par trim bērniem – 66 euro mēnesī, par katru nākamo bērnu – 50 euro mēnesī
Bērna invalīda kopšanas pabalsts	Regulāri izmaksājams pabalsts personai, kas kopj bērnu invalīdu vecumā līdz 18 gadiem ar smagiem funkcionāliem traucējumiem. Nepieciešams Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas atzinums par invaliditāti un īpašas kopšanas nepieciešamību.	213,43 euro mēnesī

³ Valsts sociālos pabalstus piešķir Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra (tekstā - VSAA).

Pabalsts invalīdam, kuram nepieciešama kopšana	Regulāri izmaksājams pabalsts invalīdam vecumā pēc 18 gadiem, kuram sakarā ar smagiem funkcionāliem traucējumiem nepieciešama īpaša kopšana. Nepieciešams speciāls Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas atzinums.	213,43 euro mēnesī
Piemaksa pie ģimenes valsts pabalsta par bērnu invalīdu	Regulāri izmaksājama piemaksa, ja ģimenes valsts pabalsts piešķirts par bērnu invalīdu, kas nav sasniedzis 18 gadu vecumu.	106,72 euro mēnesī
Pabalsts aizbildnim par bērna uzturēšanu	Regulāri izmaksājams pabalsts aizbildnim par katru aizbildnībā esošo bērnu.	Pabalsta apmērs mēnesī ir vienāds ar Ministru kabineta noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam. Minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam nosaka: <ul style="list-style-type: none"> - katram bērnam no viņa piedzimšanas līdz 7 gadu vecuma sasniegšanai – 25 % apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas (107,50 euro) - katram bērnam no 7 gadu vecuma sasniegšanas līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai – 30 % apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas (129 euro)
Atlīdzība par aizbildņa pienākumu pildīšanu	Regulāri izmaksājamais pabalsts aizbildnim par aizbildņa pienākumu pildīšanu.	54,07 euro mēnesī Atlīdzības apmērs nav atkarīgs no aizbildnībā esošo bērnu skaita.
Atlīdzība par audžuģimenes pienākumu pildīšanu	Regulāri izmaksājamais pabalsts audžuģimenei par audžuģimenes pienākumu pildīšanu.	Par vienu audžuģimenē esošu bērnu – 171 euro mēnesī, par diviem bērniem – 222,30 euro, par trīs un vairāk bērniem – 273,60 euro
Atlīdzība par adoptējamā bērna aprūpi	Regulāri izmaksājamais pabalsts adoptētājam, ko piešķir par adoptējamā bērna pirmsadopcijas aprūpi līdz stājas spēkā tiesas spriedums par adopcijas apstiprināšanu.	Atlīdzības apmērs mēnesī ir atkarīgs no adoptējamā bērna vecuma un adoptētāja nodarbinātības fakta. Atlīdzības apmērs mēnesī ir vienāds ar bērna kopšanas pabalsta apmēru personai, kura nav nodarbināta un kopj bērnu vecumā līdz 18 gadiem (171 euro). Ja persona ir nodarbināta, pabalstu piešķir par bērnu no 8 līdz 18 gadiem (171 euro), ja persona ir nodarbināta un neatrodas ar bērna kopšanu saistītā atvaļinājumā, pabalstu piešķir arī par bērnu vecumā no 0 līdz 7 gadiem. Ja persona ir nodarbināta un atrodas ar bērna kopšanu saistītā atvaļinājumā vai ir nodarbināts nepilnu darba laiku līdz 20 stundām nedēļā, tad pabalstu 489,05 euro apmērā piešķir par bērnu līdz 7 gadu vecumam.

		Atlīdzības apmērs ir atkarīgs no adoptētāja aprūpē nodoto bērnu skaita, par katru nākamo piešķir piemaksu 171 euro apmērā. Vienlaicīgi par vienu un to pašu bērnu nevar saņemt atlīdzību un vecāku pabalstu.
Atlīdzība par adopciju	Vienreizējs pabalsts, ko piešķir bērna adoptētājam par katru adoptēto bērnu, kas ir atradies ārpusģimenes aprūpē (audžuģimenē, aizbildnībā vai bērnu aprūpes iestādē).	1422,87 euro par katru bērnu
Valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts vecuma gadījumā	Regulāri izmaksājams pabalsts, ja personai nav tiesību saņemt valsts pensiju – apdrošināšanas stāžs ir mazāks par 15 gadiem (izņemot apgādnieka zaudējuma pensiju invalīdam) vai apdrošināšanas atlīdzību. Pabalstu piešķir: - invalīdiem (tai skaitā invalīdiem kopš bērnības), kuri pārsnieguši 18 gadu vecumu; - nenodarbinātiem cilvēkiem, kuri sasnieguši valstī noteikto pensionēšanās vecumu; - apgādnieku zaudējušiem bērniem vecumā līdz 18 gadiem vai līdz 20 un 24 gadiem, ja bērns mācās vispārējās vai profesionālās izglītības iestādē vai arī studē augstskolā.	Pabalsta apmērs ir 64,03 euro. 83,24 euro mēnesī cilvēkiem ar I invaliditātes grupu; 76,84 euro mēnesī cilvēkiem ar II invaliditātes grupu; 138,73 euro mēnesī cilvēkiem ar I invaliditātes grupu kopš bērnības; 128,06 euro cilvēkiem ar II invaliditātes grupu kopš bērnības. 106,72 euro cilvēkiem ar III invaliditātes grupu kopš bērnības. Pabalsta par asistenta izmantošanu cilvēkiem ar I grupas redzes invaliditāti apmērs ir 17,07 euro nedēļā (par 10 stundām), pabalstu piešķir un izmaksā VSAA.
Pabalsts transporta izdevumu kompensēšanai invalīdiem, kuriem ir apgrūtināta pārvietošanās	Regulāri izmaksājams pabalsts invalīdam un bērnam invalīdam ar pārvietošanās grūtībām. Nepieciešams speciālais Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas atzinums.	79,68 euro - pabalstu izmaksā divas reizes gadā par katru pilnu sešu mēnešu periodu.
Valsts sociālais pabalsts ČAES avārijas seku likvidēšanas dalībniekam vai mirušā ģimenei	Regulāri izmaksājams valsts speciālais pabalsts Černobiļas AES (ČAES) avārijas seku likvidēšanas dalībniekam vai mirušā ČAES avārijas seku likvidēšanas dalībnieka ģimenei (bērniem vecumā līdz 18 gadiem vai 24 gadiem, ja viņi mācās). Mirušā ģimene, neatkarīgi no ģimenes locekļu skaita, var saņemt vienu pabalstu mēnesī.	100,00 euro mēnesī.
Valsts speciālais pabalsts Latvijas neatkarības atgūšanas procesā bojā gājušo personu bērniem.	Regulāri izmaksājams valsts speciālais pabalsts 1991.gada janvāra barikāžu un augusta puča laikā bojā gājušo cilvēku bērniem vecumā līdz 18 gadiem vai līdz 24 gadiem, ja bērns mācās vidējā speciālajā vai augstākajā mācību iestādē.	Valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts divkārtšā apmērā – 128,06 euro mēnesī.

Valsts sociālās apdrošināšanas pabalsti⁴

Veids	Apmērs 2018.gadā
Maternitātes pabalsts	<p>Pabalsta apmērs ir 80% no personas vidējās apdrošināšanas iemaksu algas.</p> <p>Pirmā daļa tiek maksāta par grūtniecības atvaļinājuma 56 vai 70 dienām. Otro daļu – par 56 vai 70 kalendārajām dienām - maksā pēc bērna piedzimšanas.</p> <p>Grozījumi jau 2017.gadā - ja persona grūtniecības vai dzemdību atvaļinājuma laikā zaudē darba ņēmēja vai pašnodarbinātā statusu, maternitātes pabalstu izmaksā par visu grūtniecības atvaļinājuma un dzemdību atvaļinājuma laiku, par kuru izsniegta darbnespējas lapa.</p>
Paternitātes pabalsts	<p>Pabalsta apmērs ir 80% no personas vidējās apdrošināšanas iemaksu algas.</p> <p>Strādājošam tēvam ir tiesības saņemt atvaļinājumu sakarā ar bērna piedzimšanu, kas ilgst desmit kalendārās dienas. Šis atvaļinājums ir jāizmanto līdz bērna divu mēnešu vecumam.</p>
Slimības pabalsts	<p>No 11. slimības dienas VSAA piešķir slimības pabalstu – 80% apmērā no personas vidējās iemaksu algas.</p> <p>Pabalstu izmaksā ne ilgāk par 26 nedēļām, pamatojoties uz Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas atzinumu, slimības pabalsta izmaksu var pagarināt, bet ne ilgāk par 52 nedēļām.</p> <p>Slimības pabalstu, ja kopjat bērnu līdz 14 gadiem, piešķir un izmaksā no:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ bērna slimības 1. dienas līdz 14. dienai; ➤ no 15. līdz 21. dienai, ja kādu periodu bērnu kopjat stacionārā <p>Sākot ar 2018.gada 1.janvāri tiesības uz slimības pabalstu ir personām, par kurām ir veiktas vai bija jāveic obligātās iemaksas slimības apdrošināšanai ne mazāk kā trīs mēnešus pēdējo sešu mēnešu periodā pirms slimības gadījuma vai ne mazāk kā sešus mēnešus pēdējo 24 mēnešu periodā pirms slimības gadījuma, un personai ir darba ņēmēja vai pašnodarbinātā statuss darba nespējas laikā.</p> <p>Ja darba nespēja turpinās pēc darba ņēmēja vai pašnodarbinātā statusa zaudēšanas, slimības pabalstu par nepārtrauktu darba nespēju turpina izmaksāt 30 kalendārās dienas no dienas, kad persona zaudējusi darba ņēmēja vai pašnodarbinātā statusu.</p> <p>Abi ierobežojumi neattiecas uz gadījumiem kad tiek kopts slims bērns, kas nav sasniedzis 14 gadu vecumu un saslimšanas gadījumiem ar pārejošu darbnespējas cēloni “nelaimes gadījums darbā” un “arodslimība”.</p> <p>Ja personai vienlaikus ir tiesības gan uz slimības pabalstu, gan uz bezdarbnieka pabalstu, tad šajā laikā izmaksā tikai slimības pabalstu.</p>
Bezdarbnieka pabalsts	<p>Pabalsta apmērs ir atkarīgs no apdrošināšanas stāža:</p> <p>no gada līdz 9 gadiem (ieskaitot) - 50 % no vidējās apdrošināšanas iemaksu algas;</p> <p>no 10 līdz 19 gadiem (ieskaitot) - 55 % no vidējās apdrošināšanas iemaksu algas;</p> <p>no 20 līdz 29 gadiem (ieskaitot) - 60 % no vidējās apdrošināšanas iemaksu algas;</p> <p>virs 30 gadiem - 65% apmērā no vidējās apdrošināšanas iemaksu algas.</p> <p>Bezdarbnieka pabalstu izmaksā atkarībā no bezdarba ilguma:</p> <p>pirmos trīs mēnešus - pilnā apmērā no piešķirtā bezdarbnieka pabalsta;</p> <p>nākamos trīs mēnešus - 75 procentu apmērā no piešķirtā bezdarbnieka pabalsta;</p> <p>pēdējos trīs mēnešus - 50 procentu apmērā no piešķirtā bezdarbnieka pabalsta.</p> <p>Grozījumi 2017.gadā - tiesības uz bezdarbnieka pabalstu ir bezdarbniekam, ja par viņu ir veiktas vai bija jāveic obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksas bezdarba gadījumam ne mazāk kā <u>12 mēnešus pēdējo 16 mēnešu periodā</u> pirms bezdarbnieka statusa iegūšanas dienas.</p>

⁴ Valsts sociālās apdrošināšanas pabalstus piešķir Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra (tekstā - VSAA).

<p>Vecāku pabalsts</p>	<p>Dota iespēja izvēlēties pabalsta saņemšanas ilgumu un atkarībā no izvēlēta pabalsta saņemšanas ilguma tiek noteikts pabalsta apmērs:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ līdz bērna 1 gada vecuma sasniegšanai - 60% apmērā no pabalsta saņēmēja vidējās apdrošināšanas iemaksu algas vai ➤ līdz bērna pusotra gada vecumam - 43,75 % apmērā no pabalsta saņēmēja vidējās apdrošināšanas iemaksu algas. <p>Vecāku pabalsta saņēmējam, kuram kalendārajā mēnesī ir ienākumi kā darba ņēmējam vai pašnodarbinātajam - pabalstu izmaksā 30% apmērā no piešķirtās pabalsta summas.</p> <p>Vienlaikus ar vecāku pabalstu ir tiesības saņemt bērna kopšanas pabalstu, kura apmērs līdz bērna pusotra gadu vecumam ir 171 euro mēnesī.</p> <p>! No 2018.gada 1.janvāra vecāku pabalstu 30 % apmērā no piešķirtā pabalsta apmēra izmaksā par visu kalendāro mēnesi, kurā vecāku pabalsta saņēmējam ir ienākumi kā darba ņēmējam vai pašnodarbinātajam.</p>
<p>Apbedīšanas pabalsts</p>	<p>Apbedīšanas pabalstu nosaka valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta divkārsā apmērā - 128,06 euro mēnesī.</p> <p>Apdrošinātās personas nāves gadījumā - apdrošinātā mirušā mēneša vidējās apdrošināšanas iemaksu algas divkārsā apmērā, bet mazāk par valstī noteikto mēneša vidējo apdrošināšanas iemaksu algu;</p> <p>Bezdarbnieka pabalsta saņēmēja nāves gadījumā - valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts trīskāršā apmērā, ja mirušais bezdarbnieks ir bijis bezdarbnieka pabalsta saņēmējs vai arī par viņu pēdējo 36 mēnešu periodā pirms bezdarbnieka statusa iegūšanas dienas iemaksas bezdarba gadījumam bija veiktas ne mazāk kā 12 mēnešu;</p> <p>Apdrošinātā cilvēka apgādībā bijušā ģimenes locekļa nāves gadījumā - valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts trīskāršā apmērā;</p> <p>Pensijas saņēmēja nāves gadījumā - mirušā divu mēnešu pensiju apmērā;</p> <p>Valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta saņēmēja nāves gadījumā - valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts divkārsā apmērā;</p> <p>Apdrošinātās personas apgādībā bijuša ģimenes locekļa nāves gadījumā - valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts trīskāršā apmērā.</p>
<p>Atlīdzība par darbspēju zaudējumu</p>	<p>Atlīdzības apmēru nosaka procentuāli no mēneša vidējās apdrošināšanas iemaksu algas:</p> <ul style="list-style-type: none"> 80% apmērā – ja darbspēju zaudējums ir 100%; 75% apmērā – ja darbspēju zaudējums ir 90-99%; 70% apmērā – ja darbspēju zaudējums ir 80-89%; 65% apmērā – ja darbspēju zaudējums ir 70-79%; 60% apmērā – ja darbspēju zaudējums ir 60-69%; 55% apmērā – ja darbspēju zaudējums ir 50-59%; 50% apmērā – ja darbspēju zaudējums ir 40-49%; 45% apmērā – ja darbspēju zaudējums ir 30-39%; 35% apmērā – ja darbspēju zaudējums ir 25-29%; <p>Atlīdzību par darbspēju zaudējumu piešķir personām, kurām darbspēju zaudējums ir sākot no 25%.</p>
<p>Atlīdzība par apgādnieka zaudējumu</p>	<p>Minimālais apmērs katram bērnam ir (stājās spēkā ar 2017.gada 1.aprīli): no dzimšanas līdz septiņu gadu vecuma sasniegšanai – 92,50 euro (bērniem ar invaliditāti kopš bērnības – 106,72 euro); no septiņu gadu vecuma – 111,00 euro.</p>
<p>Kaitējuma atlīdzības sakarā ar nelaimes gadījumu darbā vai arodslimību (līdz 01.01.1997)</p>	<p>Apmērs ir atkarīgs no aprēķinātās invaliditātes pensijas vai invaliditātes pensijas vietā piešķirtās vecuma vai izdienas pensijas, piemērojot tai attiecīgu koeficientu. Ja noteikti tikai darbspēju zaudējuma procenti un nav piešķirta invaliditāte, kaitējuma atlīdzība ir atkarīga no valstī noteiktā sociālā nodrošinājuma pabalsta apmēra, piemērojot tam attiecīgu koeficientu.</p>

Atlīdzība par papildus izdevumiem un pakalpojumiem ārstēšanas periodā sakarā ar nelaimes gadījumu darbā vai arodslimību.	Tiesības saņemt atlīdzību par ārstēšanās un rehabilitācijas izdevumiem ir sociāli apdrošinātajam, ja viņš cietis nelaimes gadījumā darbā vai viņam konstatēta arodslimība pēc 1996. gada 31. decembra. Kopējā summa ir valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta divdesmit pieckāršu apmērā jeb 1600,75 euro.
---	---

VALSTS PENSIJAS

Latvijā ir izveidota un darbojas trīs līmeņu pensiju sistēma:

- ✓ **1.līmenis** ir uz iemaksām balstīta pensiju shēma, kas darbojas pēc paaudžu solidaritātes principa – iemaksas, kuras veic sociāli apdrošinātas personas, tiek novirzītas pašreizējo pensiju izmaksām (likums „Pa valsts pensijām”);
- ✓ **2.līmenis** jeb valsts fondēto pensiju shēma ir balstīta uz individuālo iemaksu ieguldījuma principu, paredzot, ka daļa no personas iemaksām vecuma pensijām, nepalielinot kopējo iemaksu likmi vecuma pensijām, ar viņu izvēlēti līdzekļi pārvaldītāja starpniecību tiks investēti finanšu kapitāla tirgū, kur šie naudas līdzekļi tiktu investēti ienākumus nesošos aktīvos („Valsts fondēto pensiju likums”);
- ✓ **3. līmenis** ir privātā pensiju shēma un ir brīvprātīga (likums „Par privātajiem pensiju fondiem”).

Tā ir apdrošināšanas sistēma, kurā apvienota katra cilvēka personiskā ieinteresētība savu vecumdienu nodrošināšanā un paaudžu solidaritāte. Pensiju sistēmas galvenais princips: jo lielākas sociālās apdrošināšanas iemaksas tiek veiktas šodien, jo lielāka būs pensija rīt.

Personām, kuras ir pakļautas sociālai apdrošināšanai no 1996.gada 1.janvāra, vecuma pensiju nosaka, ņemot vērā uzkrāto pensijas kapitālu laika periodā no 1996.gada līdz pensijas piešķiršanas mēnesim un pensionēšanās vecumu.

Vecuma pensiju aprēķina pēc formulas:

$$P = K/G : 12$$

P - mēneša vecuma pensija; **K** - apdrošinātās personas pensijas kapitāls, kas reģistrēts šīs personas kontā un ir aktualizēts Ministru kabineta 2007.gada 27.marta noteikumos Nr.205 „Apdrošināšanas iemaksu algas indeksa aprēķināšanas un vecuma pensijas kapitāla aktualizācijas kārtība” noteiktajā kārtībā, ņemot vērā ikgadējos apdrošināšanas iemaksu algas indeksus; **G** - laika posms (gados), par kuru no pensijas piešķiršanas gada tiek plānota vecuma pensijas izmaksa.

Personām, kurām ir apdrošināšanas stāžs līdz 1996.gadam, nosaka arī pensijas sākuma kapitālu, kas tiek pievienots aprēķinātajam pensijas kapitālam (K). Pensijas sākuma kapitālu aprēķina pēc formulas:

$$Ks=Vi \times As \times 0,2 \times 12$$

Ks – sākuma kapitāls; **As** - apdrošināšanas stāža pilno gadu skaits par periodu līdz 1995.gadam (ieskaitot); **Vi** – apdrošinātās personas 48 mēnešu vidējā apdrošināšanas iemaksu alga (aktualizēta) par laika periodu no 1996.gada līdz 1999.gadam (ieskaitot). Ja šajā periodā apdrošināšanas iemaksas ir veiktas mazāk par 48 mēnešiem, vidējā apdrošināšanas iemaksu alga tiek noteikta, dalot apdrošināšanas iemaksu algu summu ar 48.

Apdrošināšanas iemaksu algas indeksi

Pensijas kapitāla aktualizācija tika uzsākta 1998.gadā. Apdrošināšanas iemaksu algas (ieņēmumi, no kuriem veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas) indekss veidojas kā divu pēdējo gadu apdrošināšanas iemaksu algu attiecība. Indeksu izmantoto, lai piešķirot vai pārrēķinot pensiju, katra cilvēka pensijas kapitāls atbilstu apdrošināšanas iemaksu algas izmaiņām valstī.

No 2016.gada pensijas kapitāla aprēķināšanai piemēro izlīdzināto pensijas kapitāla aktualizācijas kārtību.

Piešķirot vecuma pensiju **2018.gadā**, kapitāla indekss, kuru izmantos pensijas sākuma kapitāla un periodā no 1996.gada līdz 2016.gadam uzkrātā pensijas kapitāla aktualizācijai, būs **1,0786**.

No 2012.gada līdz 2015.gadam piešķirto/pārrēķināto pensiju pārskatīšana

2018.gadā personām, kurām laikā no 2012.gada līdz 2015.gadam 31.decembrim saskaņā ar likumu „Par valsts pensijām” piešķirtas vai pārrēķinātas vecuma, izdienas un apgādnieka zaudējuma pensijas, tās tiks pārskatītas ar izlīdzinātiem apdrošināšanas iemaksu algas indeksiem, pārrēķinot piešķirtās/pārrēķinātās pensijas sākuma kapitālu un pensijas kapitālu. Tas nozīmē, ka pensijas pieaugs tiem pensionāriem, kas sāka saņemt pensiju ekonomiskās krīzes laikā, kad pensijas aprēķināšanai piemēroja negatīvu pensijas kapitāla indeksu. Pensijas apmēra pārskatīšanu VSAA veiks bez personas pieprasījuma. Pensijas tiek pārskatītas no 2018.gada 1.janvāra, un ja, pensijas apmērs palielināsies, pensijas starpību no 2018.gada 1.janvāra VSAA izmaksās ne vēlāk kā septembrī.

No **2018.gada 1.jūlija** palielināsies pensijas tiem, kuri devās pensijā līdz 1995.gadam, t.i., palielināsies piemaksas apmērs pie valsts pensijas par vienu apdrošināšanas stāža gadu, kas uzkrāts līdz 1995.gada 31.decembrim. Piemaksa par stāža gadu būs **1,50 eiro**, ja līdz 1995.gada 31.decembrim bija gan sasniegts pensijas vecums, gan piešķirta vecuma vai invaliditātes pensija. Piemaksas palielināšana notiks automātiski, iesniegums nav nepieciešams.

No **2018.gada 1.oktobra** palielināsies pensijas tiem, kuriem ir liels apdrošināšanas stāžs jeb nostrādāto gadu skaits par kuriem veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas, t.i., indeksējot vecuma pensijas, cilvēkiem ar lielu apdrošināšanas stāžu līdzšinējo 50% vietā piemēros lielāku vidējās algas valstī reālā pieauguma procentu. Ja apdrošināšanas stāžs būs 30 – 39 gadi, kā arī pensija piešķirta par darbu kaitīgos un smagos vai sevišķi kaitīgos un smagos darba apstākļos, indeksācijā piemēros 60%, pie apdrošināšanas stāža 40 un vairāk gadu – 70%.

Pensionēšanās vecuma paaugstināšana

2018. gadā vispārējais pensionēšanās vecums ir **63 gadi un 3 mēneši** (skatīt Tabulu Nr.5 ar pensionēšanās vecumu pēc dzimšanas gadiem). **Priekšlaicīgās pensionēšanās** vecums sociāli apdrošinātiem cilvēkiem 2018. gadā ir **61 gads un 3 mēneši** (skatīt Tabulu Nr.6 ar pensionēšanās vecumu pēc dzimšanas gadiem). Iespēja pensiju pieprasīt priekšlaicīgi divus gadus ātrāk personām, kuru apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 30 gadiem. Priekšlaicīgi piešķirtā vecuma pensija tiek izmaksāta 50 % apmērā, taču, sasniedzot vispārējo pensionēšanās vecumu, pensiju sāk izmaksāt 100% apmērā. Citas ātrākas pensionēšanas iespējas un pensionēšanās nepieciešamo vecumu skatīt Tabulās Nr.7-10.)

2018.gadā vecuma pensijas saņemšanai nepieciešamais minimālais apdrošināšanas stāžs ir **15 gadi**. Priekšlaicīgas pensionēšanās gadījuma minimālais apdrošināšanas stāžs ir **30 gadi**.

Tabula Nr.5

Pensionēšanās vecums 1955.-1960.gados dzimušiem vispārējā gadījumā

pensionēšanās vecums		dzimšanas gads	pensionēšanās gads
01.01.2018.	63 gadi un 3 mēneši	01.01.55.	01.04.18.
		01.02.55.	01.05.18.
		01.03.55.	01.06.18.
		01.04.55.	01.07.18.
		01.05.55.	01.08.18.
		01.06.55.	01.09.18.
		01.07.55.	01.10.18.
		01.08.55.	01.11.18.
		01.09.55.	01.12.18.
01.01.2019.	63 gadi un 6 mēneši	01.10.55.	01.04.19.
		01.11.55.	01.05.19.
		01.12.55.	01.06.19.
		01.01.56.	01.07.19.
		01.02.56.	01.08.19.

		01.03.56.	01.09.19.
		01.04.56.	01.10.19.
		01.05.56.	01.11.19.
		01.06.56.	01.12.19.
01.01.2020.	63 gadi un 9 mēneši	01.07.56.	01.04.20.
		01.08.56.	01.05.20.
		01.09.56.	01.06.20.
		01.10.56.	01.07.20.
		01.11.56.	01.08.20.
		01.12.56.	01.09.20.
		01.01.57.	01.10.20.
		01.02.57.	01.11.20.
		01.03.57.	01.12.20.
01.01.2021.	64 gadi	01.04.57.	01.04.21.
		01.05.57.	01.05.21.
		01.06.57.	01.06.21.
		01.07.57.	01.07.21.
		01.08.57.	01.08.21.
		01.09.57.	01.09.21.
		01.10.57.	01.10.21.
		01.11.57.	01.11.21.
		01.12.57.	01.12.21.
01.01.2022.	64 gadi un 3 mēneši	01.01.58.	01.04.22.
		01.02.58.	01.05.22.
		01.03.58.	01.06.22.
		01.04.58.	01.07.22.
		01.05.58.	01.08.22.
		01.06.58.	01.09.22.
		01.07.58.	01.10.22.
		01.08.58.	01.11.22.
		01.09.58.	01.12.22.
01.01.2023.	64 gadi un 6 mēneši	01.10.58.	01.04.23.
		01.11.58.	01.05.23.
		01.12.58.	01.06.23.
		01.01.59.	01.07.23.
		01.02.59.	01.08.23.
		01.03.59.	01.09.23.
		01.04.59.	01.10.23.
		01.05.59.	01.11.23.
		01.06.59.	01.12.23.

01.01.2024.	64 gadi un 9 mēneši	01.07.59.	01.04.24.
		01.08.59.	01.05.24.
		01.09.59.	01.06.24.
		01.10.59.	01.07.24.
		01.11.59.	01.08.24.
		01.12.59.	01.09.24.
		01.01.60.	01.10.24.
		01.02.60.	01.11.24.
		01.03.60.	01.12.24.
01.01.2025.	65 gadi	01.04.60.	01.04.25.
		01.05.60.	01.05.25.
		01.06.60.	01.06.25.
		01.07.60.	01.07.25.
		01.08.60.	01.08.25.
		01.09.60.	01.09.25.
		01.10.60.	01.10.25.
		01.11.60.	01.11.25.
		01.12.60.	01.12.25.

Avots: Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra

TabulaNr.6

Priekšlaicīgas vecuma pensijas saņemšanas vecums vīriešiem, kuri strādājuši darbos ar kaitīgiem un smagiem darba apstākļiem pēc 2.saraksta

	Pensionēšanās vecums	dzimšanas gads	pensionēšanās gads
01.01.2018.	61 gads un trīs mēneši	01.1957.	04.2018.
		02.1957.	05.2018.
		03.1957.	06.2018.
		04.1957.	07.2018.
		05.1957.	08.2018.
		06.1957.	09.2018.
		07.1957.	10.2018.
		08.1957.	11.2018.
		09.1957.	12.2018.
01.01.2019.	61 gads un seši mēneši	10.1957.	04.2019.
		11.1957.	05.2019.
		12.1957.	06.2019.
		01.1958.	07.2019.
		02.1958.	08.2019.
		03.1958.	09.2019.
		04.1958.	10.2019.

		05.1958.	11.2019.
		06.1958.	12.2019.
01.01.2020.	61 gads un deviņi mēneši	07.1958.	04.2020.
		08.1958.	05.2020.
		09.1958.	06.2020.
		10.1958.	07.2020.
		11.1958.	08.2020.
		12.1958.	09.2020.
		01.1959.	10.2020.
		02.1959.	11.2020.
		03.1959.	12.2020.
01.01.2021.	62 gadi	04.1959.	04.2021.
		05.1959.	05.2021.
		06.1959.	06.2021.
		07.1959.	07.2021.
		08.1959.	08.2021.
		09.1959.	09.2021.
		10.1959.	10.2021.
		11.1959.	11.2021.
		12.1959.	12.2021.
01.01.2022.	62 gadi un trīs mēneši	01.1960.	04.2022.
		02.1960.	05.2022.
		03.1960.	06.2022.
		04.1960.	07.2022.
		05.1960.	08.2022.
		06.1960.	09.2022.
		07.1960.	10.2022.
		08.1960.	11.2022.
		09.1960.	12.2022.
01.01.2023.	62 gadi un seši mēneši	10.1960.	04.2023.
		11.1960.	05.2023.
		12.1960.	06.2023.
		01.1961.	07.2023.
		02.1961.	08.2023.
		03.1961.	09.2023.
		04.1961.	10.2023.
		05.1961.	11.2023.
		06.1961.	12.2023.
01.01.2024.	62 gadi un deviņi mēneši	07.1961.	04.2024.
		08.1961.	05.2024.
		09.1961.	06.2024.

		10.1961.	07.2024.
		11.1961.	08.2024.
		12.1961.	09.2024.
		01.1962.	10.2024.
		02.1962.	11.2024.
		03.1962.	12.2024.
01.01.2025.	63 gadi	04.1962.	04.2025.
		05.1962.	05.2025.
		06.1962.	06.2025.
		07.1962.	07.2025.
		08.1962.	08.2025.
		09.1962.	09.2025.
		10.1962.	10.2025.
		11.1962.	11.2025.
		12.1962.	12.2025.

Avots: Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra

Tabula Nr.7

Pensionēšanās vecums vecākiem vai aizbildņiem, kuru apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 25 gadiem un kuri līdz bērna 18 gadu vecuma sasniegšanai ir aprūpējuši ne mazāk kā 8 gadus piecus vai vairāk bērnus vai bērnu, kurš vismaz 8 gadus ir bijis atzīts par bērnu ar invaliditāti; vai Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekiem; vai politiski represētām personām

Pensionēšanās vecums		dzimšanas gads	pensionēšanās gads
01.01.2018.	58 gadi un trīs mēneši	01.1960.	04.2018.
		02.1960.	05.2018.
		03.1960.	06.2018.
		04.1960.	07.2018.
		05.1960.	08.2018.
		06.1960.	09.2018.
		07.1960.	10.2018.
		08.1960.	11.2018.
		09.1960.	12.2018.
01.01.2019.	58 gadi un seši mēneši	10.1960.	04.2019.
		11.1960.	05.2019.
		12.1960.	06.2019.
		01.1961.	07.2019.
		02.1961.	08.2019.
		03.1961.	09.2019.
		04.1961.	10.2019.

		05.1961.	11.2019.
		06.1961.	12.2019.
01.01.2020.	58 gadi un deviņi mēneši	07.1961.	04.2020.
		08.1961.	05.2020.
		09.1961.	06.2020.
		10.1961.	07.2020.
		11.1961.	08.2020.
		12.1961.	09.2020.
		01.1962.	10.2020.
		02.1962.	11.2020.
		03.1962.	12.2020.
01.01.2021.	59 gadi	04.1962.	04.2021.
		05.1962.	05.2021.
		06.1962.	06.2021.
		07.1962.	07.2021.
		08.1962.	08.2021.
		09.1962.	09.2021.
		10.1962.	10.2021.
		11.1962.	11.2021.
		12.1962.	12.2021.
01.01.2022.	59 gadi un trīs mēneši	01.1963.	04.2022.
		02.1963.	05.2022.
		03.1963.	06.2022.
		04.1963.	07.2022.
		05.1963.	08.2022.
		06.1963.	09.2022.
		07.1963.	10.2022.
		08.1963.	11.2022.
		09.1963.	12.2022.
01.01.2023.	59 gadi un seši mēneši	10.1963.	04.2023.
		11.1963.	05.2023.
		12.1963.	06.2023.
		01.1964.	07.2023.
		02.1964.	08.2023.
		03.1964.	09.2023.
		04.1964.	10.2023.
		05.1964.	11.2023.
		06.1964.	12.2023.
01.01.2024.	59 gadi un deviņi mēneši	07.1964.	04.2024.
		08.1964.	05.2024.
		09.1964.	06.2024.

		10.1964.	07.2024.
		11.1964.	08.2024.
		12.1964.	09.2024.
		01.1965.	10.2024.
		02.1965.	11.2024.
		03.1965.	12.2024.
01.01.2025.	60 gadi	04.1965.	04.2025.
		05.1965.	05.2025.
		06.1965.	06.2025.
		07.1965.	07.2025.
		08.1965.	08.2025.
		09.1965.	09.2025.
		10.1965.	10.2025.
		11.1965.	11.2025.
		12.1965.	12.2025.

Avots: Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra

Tabula Nr.8

Pensionēšanās vecums sievietēm - invalīdēm uz mūžu; vai sievietēm, kuras izaudzinājušas līdz 8 gadu vecumam 5 vai vairāk bērnus vai bērnu invalīdu līdz 8 gadu vecumam (ja apdrošināšanas stāžs ir ne mazāks kā 20 gadi abos gadījumos)

pensionēšanās vecums		dzimšanas gads	pensionēšanās gads
01.07.2018.	62 gadi	01.1957.	01.2019.
		02.1957.	02.2019.
		03.1957.	03.2019.
		04.1957.	04.2019.
		05.1957.	05.2019.
		06.1957.	06.2019.
01.07.2019.	62,5 gadi	07.1957.	01.2020.
		08.1957.	02.2020.
		09.1957.	03.2020.
		10.1957.	04.2020.
		11.1957.	05.2020.
		12.1957.	06.2020.
01.07.2020.	63 gadi	01.1958.	01.2021.
		02.1958.	02.2021.
		03.1958.	03.2021.
		04.1958.	04.2021.
		05.1958.	05.2021.
		06.1958.	06.2021.
01.07.2021.	63,5 gadi	07.1958.	01.2022.
		08.1958.	02.2022.
		09.1958.	03.2022.
		10.1958.	04.2022.

		11.1958.	05.2022.
		12.1958.	06.2022.
01.07.2022.	64 gadi	01.1959.	01.2023.
		02.1959.	02.2023.
		03.1959.	03.2023.
		04.1959.	04.2023.
		05.1959.	05.2023.
		06.1959.	06.2023.
01.07.2023.	64,5 gadi	07.1959.	01.2024.
		08.1959.	02.2024.
		09.1959.	03.2024.
		10.1959.	04.2024.
		11.1959.	05.2024.
		12.1959.	06.2024.
01.07.2024.	64,9 gadi	01.1960.	10.2024.

Avots: Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra

Tabula Nr.9

Pensionēšanās vecums vīriešiem, kuri strādājuši darbos ar sevišķi kaitīgiem un sevišķi smagiem darba apstākļiem pēc 1.saraksta (apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 20 gadiem, no kuriem vismaz ceturtda daļa (5 gadi) nostrādāta sevišķi kaitīgos un sevišķi smagos darba apstākļos); vai **personas, kuras strādājušas darbos ar kaitīgiem un smagiem darba apstākļiem pēc 2.saraksta** (ja vismaz ceturtda daļa no apdrošināšanas stāža ir nostrādāta darbos ar kaitīgiem un smagiem darba apstākļiem (vīriešiem 6 gadi un 3 mēneši, sievietēm – 5 gadi) un apdrošināšanas stāžs ir vīriešiem ir ne mazāks par 25 gadiem, sievietēm – ne mazāks par 20 gadiem)

	pensionēšanās vecums	dzimšanas gads	pensionēšanās gads
01.01.2018.	61 gads un trīs mēneši	01.1957.	04.2018.
		02.1957.	05.2018.
		03.1957.	06.2018.
		04.1957.	07.2018.
		05.1957.	08.2018.
		06.1957.	09.2018.
		07.1957.	10.2018.
		08.1957.	11.2018.
		09.1957.	12.2018.
01.01.2019.	61 gads un seši mēneši	10.1957.	04.2019.
		11.1957.	05.2019.
		12.1957.	06.2019.
		01.1958.	07.2019.
		02.1958.	08.2019.
		03.1958.	09.2019.
		04.1958.	10.2019.
		05.1958.	11.2019.
		06.1958.	12.2019.

01.01.2020.	61 gads un deviņi	07.1958.	04.2020.
		08.1958.	05.2020.
		09.1958.	06.2020.
		10.1958.	07.2020.
		11.1958.	08.2020.
		12.1958.	09.2020.
		01.1959.	10.2020.
		02.1959.	11.2020.
		03.1959.	12.2020.
01.01.2021.	62 gadi	04.1959.	04.2021.
		05.1959.	05.2021.
		06.1959.	06.2021.
		07.1959.	07.2021.
		08.1959.	08.2021.
		09.1959.	09.2021.
		10.1959.	10.2021.
		11.1959.	11.2021.
		12.1959.	12.2021.
01.01.2022.	62 gadi un trīs mēneši	01.1960.	04.2022.
		02.1960.	05.2022.
		03.1960.	06.2022.
		04.1960.	07.2022.
		05.1960.	08.2022.
		06.1960.	09.2022.
		07.1960.	10.2022.
		08.1960.	11.2022.
		09.1960.	12.2022.
01.01.2023.	62 gadi un seši mēneši	10.1960.	04.2023.
		11.1960.	05.2023.
		12.1960.	06.2023.
		01.1961.	07.2023.
		02.1961.	08.2023.
		03.1961.	09.2023.
		04.1961.	10.2023.
		05.1961.	11.2023.
		06.1961.	12.2023.
01.01.2024.	62 gadi un deviņi mēneši	07.1961.	04.2024.
		08.1961.	05.2024.
		09.1961.	06.2024.
		10.1961.	07.2024.
		11.1961.	08.2024.

		12.1961.	09.2024.
		01.1962.	10.2024.
		02.1962.	11.2024.
		03.1962.	12.2024.
01.01.2025.	63 gadi	04.1962.	04.2025.
		05.1962.	05.2025.
		06.1962.	06.2025.
		07.1962.	07.2025.
		08.1962.	08.2025.
		09.1962.	09.2025.
		10.1962.	10.2025.
		11.1962.	11.2025.
		12.1962.	12.2025.

Avots: Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra

Tabula Nr.10

Pensionēšanās vecums sievietēm, kuras strādājušas darbos ar sevišķi kaitīgiem un sevišķi smagiem darba apstākļiem (1.saraksts), kuru apdrošināšanas stāžs ir ne mazāks par 15 gadiem un, ja vismaz ceturtā daļa no tiem (3 gadi un 9 mēneši) ir nostrādāti darbos ar sevišķi kaitīgiem un sevišķi smagiem darba apstākļiem

pensionēšanās vecums		dzimšanas gads	pensionēšanās gads
01.07.2018.	57 gadi	01.1962.	01.2019.
		02.1962.	02.2019.
		03.1962.	03.2019.
		04.1962.	04.2019.
		05.1962.	05.2019.
		06.1962.	06.2019.
01.07.2019.	57,5 gadi	07.1962.	01.2020.
		08.1962.	02.2020.
		09.1962.	03.2020.
		10.1962.	04.2020.
		11.1962.	05.2020.
		12.1962.	06.2020.
01.07.2020.	58 gadi	01.1963.	01.2021.
		02.1963.	02.2021.
		03.1963.	03.2021.
		04.1963.	04.2021.
		05.1963.	05.2021.
		06.1963.	06.2021.
01.07.2021.	58,5 gadi	07.1963.	01.2022.
		08.1963.	02.2022.
		09.1963.	03.2022.
		10.1963.	04.2022.
		11.1963.	05.2022.
		12.1963.	06.2022.

01.07.2022.	59 gadi	01.1964.	01.2023.
		02.1964.	02.2023.
		03.1964.	03.2023.
		04.1964.	04.2023.
		05.1964.	05.2023.
		06.1964.	06.2023.
01.07.2023.	59,5 gadi	07.1964.	01.2024.
		08.1964.	02.2024.
		09.1964.	03.2024.
		10.1964.	04.2024.
		11.1964.	05.2024.
		12.1964.	06.2024.
01.07.2024.	60 gadi	01.1965.	01.2025.
		02.1965.	02.2025.
		03.1965.	03.2025.
		04.1965.	04.2025.
		05.1965.	05.2025.
		06.1965.	06.2025.
01.07.2025.	60,5 gadi	07.1965.	01.2026.
		08.1965.	02.2026.
		09.1965.	03.2026.
		10.1965.	04.2026.
		11.1965.	05.2026.
		12.1965.	06.2026.
01.07.2026	61 gads	01.1966.	01.2027.
		02.1966.	02.2027.
		03.1966.	03.2027.
		04.1966.	04.2027.
		05.1966.	05.2027.
		06.1966.	06.2027.
01.07.2027.	61,5 gadi	07.1966.	01.2028.
		08.1966.	02.2028.
		09.1966.	03.2028.
		10.1966.	04.2028.
		11.1966.	05.2028.
		12.1966.	06.2028.
01.07.2028.	62 gadi	01.1967.	01.2029.
		02.1967.	02.2029.
		03.1967.	03.2029.
		04.1967.	04.2029.
		05.1967.	05.2029.
		06.1967.	06.2029.
01.07.2029	62,5 gadi	07.1967.	01.2030.

		08.1967.	02.2030.
		09.1967.	03.2030.
		10.1967.	04.2030.
		11.1967.	05.2030.
		12.1967.	06.2030.
01.07.2030	63 gadi	01.1968.	01.2031.
		02.1968.	02.2031.
		03.1968.	03.2031.
		04.1968.	04.2031.
		05.1968.	05.2031.
		06.1968.	06.2031.
01.07.2031	63,5 gadi	07.1968.	01.2032.
		08.1968.	02.2032.
		09.1968.	03.2032.
		10.1968.	04.2032.
		11.1968.	05.2032.
		12.1968.	06.2032.
01.07.2032	64 gadi	01.1969.	01.2033.
		02.1969.	02.2033.
		03.1969.	03.2033.
		04.1969.	04.2033.
		05.1969.	05.2033.
		06.1969.	06.2033.
01.07.2033	64,5 gadi	07.1969.	01.2034.
		08.1969.	02.2034.
		09.1969.	03.2034.
		10.1969.	04.2034.
		11.1969.	05.2034.
		12.1969.	06.2034.
01.07.2034	65 gadi	01.1970.	01.2035.

Avots: Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra

Izmantotie avoti:

Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras mājas lapa – www.vsaa.gov.lv

Ministru kabineta mājas lapa – www.mk.gov.lv

LR tiesību aktu portāls - www.likumi.lv

Labklājības ministrijas mājas lapa – www.lm.gov.lv

Portāls – <https://www.elektrum.lv/>